

Założenia Polityki Spójności UE na lata 2021-2027

Koncepcja polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim



**Konwent Wójtów Województwa
Kujawsko-Pomorskiego**

Dragacz

22.01.2020 r.

W maju i czerwcu 2018 r. Komisja Europejska zaprezentowała projekty regulacji, stanowiące propozycję dla budżetu Unii Europejskiej na nowy okres programowania oraz ramy dla realizacji polityk unijnych, w tym polityki spójności po 2020 roku.

W propozycji Komisji Europejskiej budżetu UE na lata 2021–2027
(Wieloletnie Ramy Finansowe)
opiewa na **1 279,4 mld euro**.



Zgodnie z projektem pakietu legislacyjnego polityki spójności, w latach 2021-2027 koperta finansowa przyznana **Polsce ma wynieść 64,4 mld euro** (po cenach stałych z 2018 r.), przy **83,9 mld euro** dla Polski w perspektywie 2014-2020.

Ramy strategiczne (region)

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego*** (KSRR) to **dokument uszczegóławiający cele strategiczne SOR w obszarze rozwoju regionalnego.**
- KSRR określa ramy prowadzenia polityki regionalnej przez rząd wobec regionów jak i wewnątrz nich.
- Założeniem KSRR jest **terytorializacja interwencji publicznej.**

Wybrane wyzwania rozwojowe dla Polski wg SOR i KSRR (wybrane):

- **Negatywne skutki procesów demograficznych** (silnie odczuwalne na poziomie lokalnym)
- **Rozwój infrastruktury wspierającej konkurencyjność na poziomie regionalnym i lokalnym**
- **Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (zróżnicowany potencjał prorozwojowy JST)**
- **Zmniejszenie nierówności terytorialnych i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych** (np. miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze)

*Przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r.

Wyzwania rozwojowe wg KE

Wybrane wyzwania rozwojowe wg KE (Priorytety inwestycyjne wg Aneksu D)

- **Transformacja krajowej gospodarki celem produkcji zaawansowanych produktów i usług (Gospodarka Oparta na Wiedzy),**
- Zwiększenie inwestycji wspierających **innowacje, edukację** oraz rozwój umiejętności umożliwiających długoterminowy rozwój,
- Unowocześnienie infrastruktury i „**zazielenienie**” **energetyki** dla stworzenia podstaw dla zrównoważonego rozwoju,
- **Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb transformacji krajowego przemysłu** „Klimat inwestycyjny” - prawo, instytucje.

- **Przeciwdziałanie starzeniu się społeczeństwa**, które ma wpływ horyzontalny na procesy społeczne, gospodarcze oraz na poziomie budżetu,

Harmonogram prac nad RPO WK-P 2021-2027

L.p.	Kluczowe etapy	Harmonogram	
		Planowany	Realny
1	Wstępna diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów w województwie	do czerwca 2019	wrzesień 2019
	Właściwa diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów w województwie (wkład do SRW)	do grudnia 2019	do grudnia 2019
2	Przygotowanie wstępnego zarysu RPO (pismo MIR DSR-Va.78.3.2019.IS z 28.02.2019 r.)	czerwiec 2019	3 lipca 2019
3	Zatwierdzenie założeń Umowy Partnerstwa przez Radę Ministrów	lipiec/sierpień 2019	styczeń/luty2020
4	Przygotowanie pierwszego projektu RPO	wrzesień 2019	luty 2020
5	Konsultacje społeczne RPO	październik-listopad 2019	marzec/kwiecień 2020
6	Zatwierdzenie Umowy Partnerstwa przez Radę Ministrów	czerwiec 2020	czerwiec 2020
7	Przygotowanie ostatecznego projektu RPO	maj 2020	październik 2020
8	Opinia MFiPR dot. zgodności RPO z UP	czerwiec 2020	październik 2020
9	Przesłanie RPO do KE	lipiec 2020	listopad 2020
10	Negocjacje z KE	lipiec-grudzień 2020	listopad 2020-luty 2021
11	Przyjęcie RPO przez KE	grudzień 2020	luty 2021

Cele polityki

CP1. Bardziej inteligentna Europa (EFRR)

CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa (EFRR)

CP3. Lepiej połączona Europa (EFRR)

CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFRR i EFS+)

CP5. Europa bliżej obywateli (EFRR)

Koncentracja tematyczna w ramach środków finansowych:

	wg KE/MliR	wg IZ
Inteligentna Europa (CP1)	35%	30%
Niskoemisyjna Europa (CP2)	30%	22%
Włączenie społeczne, w tym integracja imigrantów	25% EFS+	25% EFS+

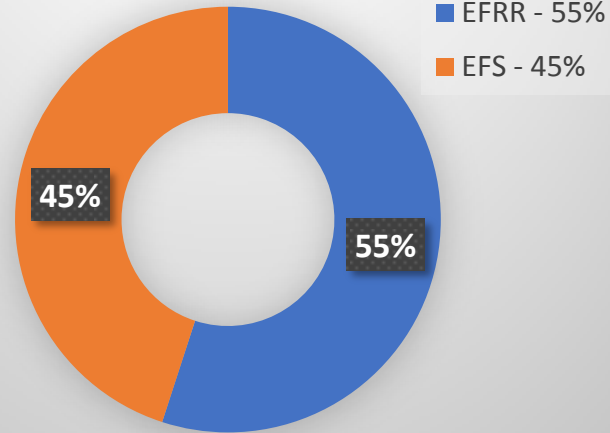
Wydatki na realizację celów klimatycznych:

na Programie - **25%**

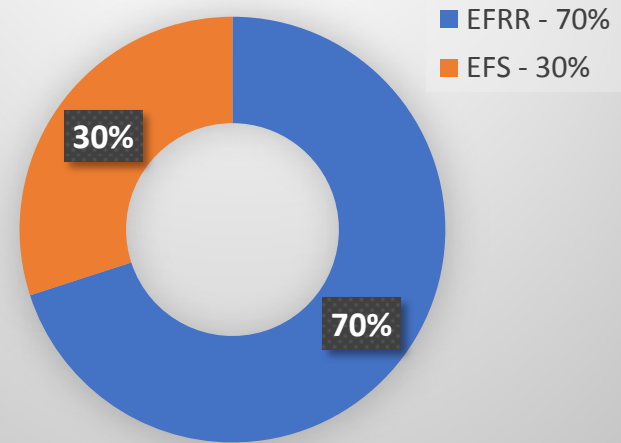
w ramach EFRR - **30%**

Propozycja podziału alokacji dla RPO WK-P 2021-2027

według MliR



propozycja IZ



Poziom dofinansowania KE

Propozycja KE na trzy poziomy maksymalnego dofinansowania na poziomie priorytetu (w przypadku EFS+ mogą zostać określone wyższe stopy współfinansowania w przypadku priorytetów służących wsparciu działań innowacyjnych):

- **70%** dla regionów naj słabiej rozwiniętych;
- **55%** dla regionów przejściowych;
- **40%** dla regionów najlepiej rozwiniętych.

Parlament Europejski przychylił się do apelu regionów **by słabiej rozwinięte**
Regiony wciąż mogły liczyć na dofinansowanie inwestycji na poziomie 85%.

IZ będzie miała elastyczne podejście do możliwości dokonania przesunięć środków pomiędzy priorytetami bez zmiany PO (**trwają negocjacje w tym zakresie**):

- KE możliwość przesunięcia **5% wartości priorytetu**
- PE możliwość przesunięcia **7% wartości priorytetu**
- stanowisko Polski możliwość przesunięcia **10% wartości priorytetu**

Perspektywa 2021-2027 wdrażana będzie z uwzględnieniem zasady n+2.

Formy dofinansowania

1. **Dotacje**- w tym pomoc zwrotna mająca charakter dotacji opartej o zwrot w przypadku braku osiągnięcia wskaźników
2. **Instrumenty Finansowe** – w przeważającej części w CP 1 i 2; Trwają negocjacje co do warunków na jakich mają być wdrażane IF – zagrożenia dot. m.in. Wprowadzenia trwałości, obniżenia kosztów zarządzania, konieczności wyboru pośredników finansowych na podstawie konkurencyjnych zasad.

W ramach obecnego programu RPO WK-P 2014-2020 na Instrumenty Finansowe przeznaczono **11%** jego wartości (**ponad 893 mln zł**) **kapitał dla przyszłego Banku Regionalnego**



Propozycja podziału alokacji dla RPO WK-P 2021-2027

	Założenia IZ		Ring-fencing		
	PLN	%	PLN	%	
alokacja Programu	7 000 000 000,00				
EFRR	4 900 000 000,00	70%	3 850 000 000,00	55%	
EFS	2 100 000 000,00	30%	3 150 000 000,00	45%	

	alokacja EFRR	% EFRR	alokacja EFS	% EFS	% Programu
CP 1	1 448 000 000,00	29,55%			20,69%
CP 2	918 480 000,00	18,74%			13,12%
CP 3	673 000 000,00	13,73%			9,61%
CP 4	998 070 000,00	20,37%	1 650 950 000,00	78,62%	37,84%
CP 5	790 000 000,00	16,12%			11,29%
RLKS	72 450 000,00	1,49%	169 050 000,00	8,05%	3,45%
PT			280 000 000,00	13,33%	4,00%
razem	4 900 000 000,00	100,00%	2 100 000 000,00	100,00%	100%

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP1 Bardziej inteligentna Europa

- **POTENCJAŁ BADAŃ I INNOWACJI** (infrastruktura B+R, bony na innowacje, projekty badawczo-rozwojowe, nowoczesne usługi biznesowe IOB)
- **CYFRYZACJA** (e-administracja, e-zdrowie, e-kultura, e-edukacja)
- **WZROST KONKURENCYJNOŚCI MŚP** (inkubatory, tereny inwestycyjne, promocja gospodarki regionalnej, nowe modele biznesowe, promocja eksportu)
- **ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ INTELIGENTNEJ SPECJALIZACJI** (regionalne agendy badawcze, sieciowanie w ramach RIS)

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

- **EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA** (budynki publiczne, mieszkalne, przedsiębiorstwa)
- **WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA** (sieci ciepłownicze, indywidualne źródła)
- **ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII** (małe instalacje, mikroinstalacje, OZE w przedsiębiorstwach)
- **ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU** (mała retencja, zagospodarowanie wód opadowych, zakup sprzętu dla służb ratowniczych - OSP)
- **OCHRONA PRZYRODY I EDUKACJA EKOLOGICZNA** (wspieranie obszarów chronionych, rekultywacja)
- **GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA** (oczyszczalnie oraz sieci wodociągowe i kanalizacyjne w ramach KPOŚK)
- **GOSPODARKA ODPADAMI** (sortownie, recykling, selektywna zbiórka)
- **MOBLINOŚĆ MIEJSKA** (transport miejski, infrastruktura rowerowa, oświetlenie publiczne)

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP3 Lepiej połączona Europa

- **KOLEJOWY TRANSPORT PASAŻERSKI** (infrastruktura punktowa, zakup taboru)
- **INFRASTRUKTURA DROGOWA** (drogi wojewódzkie, obwodnice miast, drogi lokalne poprawiające spójność komunikacyjną regionu oraz ograniczające wykluczeni komunikacyjne)

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFS+, EFRR)

- **WŁĄCZENIE SPOŁECZNE** (DDOM-y, Dienne Domy Pobytu, opieka długoterminowa, wsparcie CIS, KIS, ZAZ, WTZ; infrastruktura na potrzeby realizacji usług społecznych)
- **RYNEK PRACY** (aktywizacja osób młodych, bezrobotnych, biernych zawodowo i grup defaworyzowanych, wsparcie na rzecz przedsiębiorczości, wsparcie tworzenia i funkcjonowania żłobków; infrastruktura opieki nad dziećmi do lat 3)
- **EDUKACJA** (wsparcie na rzecz wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego i zawodowego; infrastruktura przedszkolna, kształcenia ogólnego i zawodowego)
- **ZDROWIE** (realizacja regionalnych programów zdrowotnych; infrastruktura szpitali wojewódzkich i powiatowych, DDOM, hospicja, opieka długoterminowa i paliatywna, wyposażenie w sprzęt medyczny)

Cele szczegółowe EFS +

CP 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych” wsparcie:



Dostępu do zatrudnienia



Modernizacji instytucji i służb rynków pracy



Kobiet na rynku pracy



Systemów kształcenia, szkół



Kształcenia się i szkoleń



Uczenia się przez całe życie



Włączenie społeczne



Integracji obywateli państw trzecich



Dostęp do usług społecznych

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP5 Europa bliżej obywateli

- **REWITALIZACJA** (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa)
- **DZIEDZICTWO KULTUROWE I NATURALNE** (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego)
- **WSPARCIE INSTYTUCJI KULTURY** (budowa, rozbudowa oraz rozwój i funkcjonowanie instytucji kultury, projekty dotyczące rozwoju czytelnictwa, organizacja wydarzeń kulturalnych, artystycznych oraz interdyscyplinarnych)
- **WSPARCIE ROZWOJU TURYSTYKI** (infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, tworzenie parków kulturowych, trasy i szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, wodne), tworzenie i marketing lokalnych marek i produktów turystycznych)
- **WSPIERANIE ROZWOJU UZDROWSIK**

Założenia polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2027



Polityka spójności na lata 2021-2027

INSTRUMENTY TERYTORIALNE w ramach Polityki Spójności 2021-2027 (wskazane w art. 22 projektu rozporządzenia ogólnego) to:

- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne;
- Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS);
- Inne instrumenty terytorialne (ATT). Proponowane obszary wsparcia objęte ATT to m.in.: potencjały endogeniczne, rewitalizacja, obecne OSI i ORSG.



Polityka spójności na lata 2021-2027 – instrumenty terytorialne propozycja dla WKP



Podejście terytorialne w perspektywie 2021-2027 w województwie kujawsko-pomorskim

W perspektywie 2021-2027 podejście terytorialne w naszym województwie planuje się oprzeć na:

- **rozdzieleniu funkcji** jakie pełnią poszczególne obszary i przypisaniu im w tym zakresie odpowiednich działań;
- **segmentacji w zakresie potencjałów i problemów** jakie występują w poszczególnych obszarach;
- **próbie dostosowania wsparcia** do rzeczywistych potrzeb obszarów;

Podejście terytorialne (mając na uwadze zapisy SOR) powinno uwzględniać dodatkowe wsparcie obszarów zmarginalizowanych.

WSZYSTKIE INSTRUMENTY TERYTORIALNE BĘDĄ WDRAŻANE NA PODSTAWIE STRATEGII TERYTORIALNYCH

CP 5 MOŻE BYĆ WDRAŻANY JEDYNIĘ POPRZECZ STRATEGIE TERYTORIALNE

STRATEGIA TERYTORIALNA **ZIT i RLKS** MOGĄ SIĘ OPIERAĆ NA WSZYSTKICH CELACH
POLITYKI SPÓJNOŚCI **NIE TYLKO NA CP 5 (trwa dyskusja dotycząca ATT w tym zakresie)**

STRATEGIE TERYTORIALNE MUSZĄ ZAWIERAĆ NASTĘPUJĄCE ELEMENTY:

- Obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;
- Analiza potrzeb rozwojowych;
- Określenie potencjału danego obszaru;
- Opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjału;
- Opis włączenia partnerów społecznych w przygotowanie strategii i jej wdrożenie.

Polityka spójności na lata 2021-2027 – Zintegrowane Inwestycje terytorialne

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są instrumentem szeroko stosowanym w Polsce w latach 2014-2020 do wspierania rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich.

ZIT będzie również jednym z głównych narzędzi wspierania przez państwa członkowskie **zintegrowanego rozwoju regionalnego** w kolejnej perspektywie 2021-2027 (art. 22 projektu rozporządzenia ogólnego).

Zgodnie z rekomendacjami KE wynikającymi z załącznika D do sprawozdania krajowego *Country Report: Polska 2019*, realizacja ZIT służyć ma przede wszystkim :

- **wzmocnieniu roli obszarów metropolitalnych** jako siły napędowej wzrostu, innowacji,
- przeciwdziałaniu **negatywnym skutkom niekontrolowanego rozrastania się miast**;
- **wzmocnieniu powiązań w obszarze funkcjonalnym**, w szczególności poprzez inwestycje w inteligentne i innowacyjne rozwiązania w dziedzinie transportu;
- ZIT-y powinny również wpłynąć na **ograniczenie zanieczyszczenia powietrza oraz racjonalizacji świadczenia usług publicznych, zwłaszcza na obszarach metropolitalnych**.

Ponadto Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają również służyć:

- **promowaniu partnerskiego modelu współpracy** różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych,
- **zwiększeniu efektywności podejmowanych interwencji poprzez realizację zintegrowanych projektów** odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – założenia i uwarunkowania wynikające z projektów rozporządzeń

- ❖ Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są instrumentem **łącającym aspekty polityki miejskiej oraz polityki regionalnej** nakierowanym na **wzmocnienie potencjału ośrodków stołecznych województwa** w zakresie pełnienia działalności **o charakterze regionalnym i ponadregionalnym**.
- ❖ **Instytucje miejskie, lokalne, terytorialne są odpowiedzialne za przygotowanie Strategii ZIT, jak również za wybór lub udział w wyborze projektów w przypadku braku listy inwestycji przewidzianych do realizacji.**
- ❖ **Strategia ZIT może zawierać listę projektów przewidzianych do realizacji – w szczególności dotyczyć to powinno projektów pozakonkursowych o charakterze zintegrowanym.**
- ❖ **Ograniczenie roli władz miejskich do wyboru lub udziału w wyborze projektów zwalnia z obowiązku desygnowania władz miejskich jako IP.**
- ❖ **Zwiększenie zakresu zadań IP, poza wybór lub udział w wyborze projektu, skutkować będzie koniecznością desygnowania władz miejskich jako IP.**

Wykaz zmian w zakresie wdrażania ZIT w perspektywie finansowej 2021-2027

- ❑ **Wyznaczenie przez IZ obszaru realizacji ZIT** w oparciu o rzeczywiste powiązania funkcjonalno-przestrzenne (brak dokumentów ministerialnych, na podstawie których miałyby być przeprowadzona delimitacja ZIT takich, jak funkcjonujące dla bieżącej perspektywy *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich P. Śląskiego*).
- ❑ **Rezygnacja z określenia obligatoryjnej alokacji w RPO na instrument ZIT** (nie przewiduje się algorytmu podziału środków według liczby mieszkańców zamieszkujących miejskie obszary funkcjonalne jak odbywało się to w perspektywie 2014-2020), decyzja w kwestii wysokości środków zostanie rozstrzygnięta na poziomie samorządu województwa.
- ❑ **Brak centralnie opracowanych wytycznych określających zasady realizacji ZIT**, jak to miało miejsce dla mijającej perspektywy - *Zasady realizacji ZIT w Polsce*, jednakże ZIT powinny być stosowane w celu realizacji inwestycji zintegrowanych w konkretnych obszarach tematycznych takich jak: transport publiczny, szkolnictwo zawodowe, zdrowie, gospodarka.
- ❑ **Odejście od obowiązku pełnienia przez związek ZIT funkcji IP**, a tym samym finansowania biur ZIT ze środków PO Pomoc Techniczna (preferowana forma współpracy Stowarzyszenie, Związek).
- ❑ **Zastosowanie trybu pozakonkursowego** jako podstawowego trybu wyboru projektów w ramach instrumentu ZIT.

Założenia realizacji instrumentu ZIT oraz proponowane obszary wsparcia w oparciu o Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027

Wnioski z realizacji ZIT w perspektywie finansowej 2014-2020 wyraźnie wskazują, iż projektowane działania i system wdrażania ZIT preferować powinien projekty zintegrowane służące realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego, zamiast indywidualnego wsparcia kierowanego do gminy czy powiatu. Projekty te będą wymagać również współpracy pomiędzy jst.

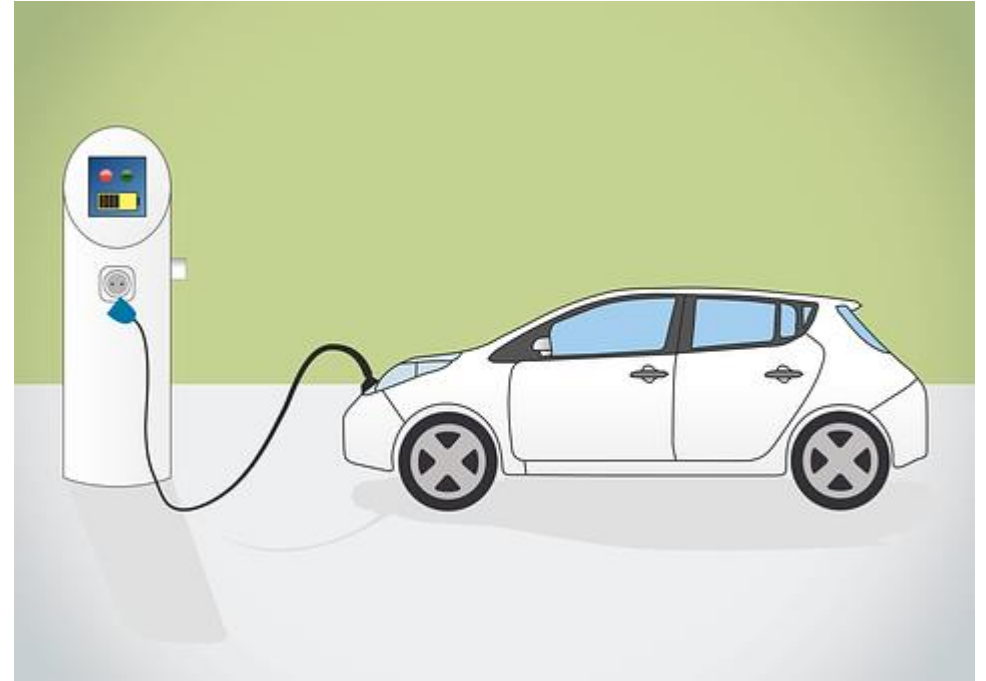
Główne kierunki interwencji:

- poprawa dostępu oraz jakości usług publicznych, edukacyjnych, zdrowotnych, opieki społecznej oraz usług w zakresie kultury,
- realizacja niskoemisyjnych strategii transportowych i strategii zrównoważonej mobilności,
- rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego usprawniających połączenia między miastami i ich otoczeniem funkcjonalnym,
- wsparcie rozwoju gospodarczego, w tym doradztwa biznesowego, kształcenia i szkolenia zawodowego w oparciu o nowoczesne technologie i innowacje,
- promowanie innowacji w obszarze Smart City (inteligentne miasto),
- adaptacja do zmian klimatu, w tym poprawy jakości powietrza, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, inwestycje w poprawę zarządzania gospodarką wodną na obszarach miejskich.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – proponowane przez IZ obszary wsparcia

Ze względu na charakter Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych kluczowe będzie generowanie zintegrowanych projektów rozwojowych, m.in. w zakresie:

- Gospodarki** – rozwój gospodarczy poprzez rozwój biznesu (w tym tereny inwestycyjne) i wsparcie IOB oraz rozwój innowacyjności przedsiębiorstw,
- Jakości środowiska naturalnego** – poprawa jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych, zarządzania gospodarką wodną na obszarach miejskich,
- Transportu niskoemisyjnego** – rozwój zrównoważonego transportu w miastach i rozwiązań łączących miasta (np. linia tramwajowa Bydgoszcz-Toruń) oraz konieczność zintensyfikowania działań w zakresie integracji różnych form transportu publicznego, np. bilet regionalny, niskoemisyjne ścieżki rowerowe,



Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – proponowane przez IZ obszary wsparcia

- ❑ **Kultury** – realizacja inwestycji z zakresu instytucji kultury o zasięgu krajowym, konkurencyjnych do oferty europejskiej np. rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy, ochrona dziedzictwa kulturowego,
- ❑ **Zdrowia** – rozwój wysoko wyspecjalizowanych usług zdrowotnych m.in. poprzez realizację profilaktyki i programów zdrowotnych, modernizację infrastruktury leczniczej, rozwój specjalistycznych usług społecznych,
- ❑ **Edukacji** – inwestycje z zakresu kształcenia ogólnego (podnoszenie kompetencji kluczowych) oraz kształcenia zawodowego (z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy), jak również inwestycje na poziomie szkolnictwa wyższego (wysoko wyspecjalizowane kadry).



Kryteria dla propozycji wyznaczenia obszaru Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Propozycja przygotowania delimitacji obszaru ZIT w oparciu o trzy etapy:

I etap – zawężenie obszaru analiz do gmin, które spełniają warunek bliskości miasta rdzeniowego i zwartości obszaru podmiejskiego.

II etap – analiza wskaźnikowa poprzez identyfikację gmin wykazujących silne powiązania funkcjonalno-przestrzenne z miastami rdzeniowymi.

III etap – uwzględnienie gmin niespełniających wszystkich kryteriów, ale istotnych dla funkcjonowania obszaru ZIT, zwłaszcza w aspekcie spójności terytorialnej (ciągłości przestrzennej).

Polityka spójności na lata 2021-2027 - **ATT INNE INSTRUMENTY TERYTORIALNE**

W Województwie Kujawsko-Pomorskim polityka terytorialna planowana jest do realizacji na podstawie strategii terytorialnych:

- **OSI** – poziom regionalny/subregionalny,
- **ORSG** – poziom ponadlokalny powiatowy (**pozostałe obszary poza ZIT i OSI**).

Podjęcie tego typu decyzji będzie stanowiło swoistego rodzaju kontynuację polityki terytorialnej realizowanej w perspektywie 2014-2020.

ATT – INNE INSTRUMENTY TERYTORIALNE OSI – proponowane przez IZ obszary wsparcia

Proponowane wsparcie w ramach OSI oparte na dostosowaniu do rzeczywistych potrzeb obszarów i rozróżnieniu funkcji jakie pełnią:

- **transport niskoemisyjny w miastach** - promowanie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, w tym niskoemisyjne ścieżki rowerowe;
- **opieka zdrowotna** poprzez rozwój infrastruktury, w tym podstawowej opieki zdrowotnej;
- inwestycje w obszarze **instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego**;
- wspieranie działań z zakresu **kształcenia ogólnego i zawodowego**, w tym wyższego zawodowego;
- inwestycje z zakresu **gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej**;
- wzmocnienie **ochrony przyrody i bioróżnorodności**, zielonej infrastruktury w szczególności w środowisku miejskim oraz **redukcja emisji i zanieczyszczeń**;
- wspieranie działań z zakresu **usług społecznych**, np. opieka nad osobami niesamodzielnymi, w tym osoby starsze, niepełnosprawne;
- i inne działania charakterystyczne dla ośrodków regionalnych/subregionalnych.

Kryteria dla propozycji wyznaczenia obszarów na poziomie regionalnym – Obszary Strategicznej Interwencji

Propozycja przygotowania delimitacji obszaru OSI w oparciu o dwa etapy:

I etap - Zawężenie obszaru analiz do gmin, które spełniają warunek bliskości miasta rdzeniowego i zwartości obszaru podmiejskiego.

II etap – Analiza wskaźnikowa, w obrębie wcześniej wyznaczonego obszaru analiz, poprzez identyfikację gmin wykazujących silne powiązania funkcjonalno-przestrzenne z miastami rdzeniowymi.

ATT – INNE INSTRUMENTY TERYTORIALNE ORSG – proponowane przez IZ obszary wsparcia

Proponowane wsparcie w ramach ORSG oparte na dostosowaniu do rzeczywistych potrzeb obszarów i rozróżnieniu funkcji jakie pełnią:

- **efektywność energetyczna** – np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- rozwój systemu sieci **ścieżek rowerowych** w powiązaniu z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych;
- inwestycje z zakresu **gospodarki wodno-ściekowej**;
- inwestycje w obszarze **instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego**;
- wspieranie działań z zakresu **kształcenia ogólnego i zawodowego**;
- wzmocnienie **ochrony przyrody i bioróżnorodności**, zielonej infrastruktury w szczególności w środowisku miejskim oraz **redukcja emisji i zanieczyszczeń**;
- wspieranie działań z zakresu **usług społecznych**, np. opieka nad osobami niesamodzielnymi, w tym osoby starsze, niepełnosprawne;
- i inne działania charakterystyczne dla obszarów ponadlokalnych/powiatowych.

ATT – INNE INSTRUMENTY TERYTORIALNE – **propozycje sposobu wdrażania**

Planuje się również zmianę sposobu wdrażania polityki terytorialnej na poziomie regionalnym i powiatowym w perspektywie 2021-2027:

- nie przewiduje się **podziału środków na poszczególne strategie**,
- nie przewiduje w strategiach obszarowych OSI/ ORSG **wydzielenia alokacji na konkretne propozycje projektowe w ramach trybu konkursowego**,
- jedynie w przypadku **projektów strategicznych** np. dotyczących **transportu niskoemisyjnego** w ramach OSI przewiduje się tryb pozakonkursowy,
- strategie powinny zawierać raczej **listę zadań powiązanych ze wskazanymi w diagnozie problemami i potencjałami** niż listę projektów,
- strategie terytorialne powinny zawierać **wskaźniki strategiczne** dla danego terytorium w zakresie zarówno problemów, jak i potencjałów,
- szersze **włączenie partnerów społecznych i gospodarczych** w proces opracowania i wdrażania strategii terytorialnych.

ATT – INNE INSTRUMENTY TERYTORIALNE – **propozycje sposobu wdrażania**

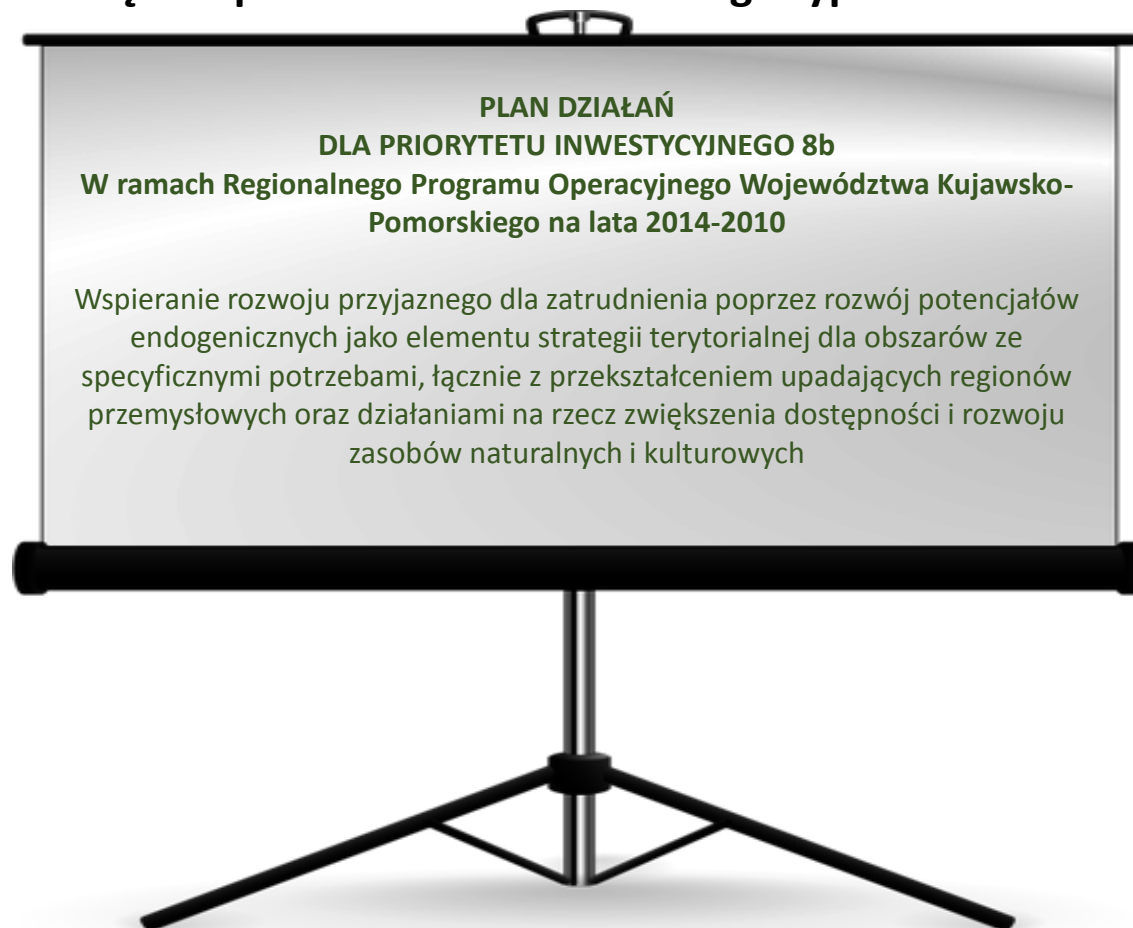
Wstępne założenia w zakresie konkursów dedykowanych polityce terytorialnej:

- kryterium dostępowe dla projektu – wynikanie ze strategii terytorialnej (projekt wpisuje się w listę zadań określonych w strategii),
- ogłaszanie konkursów jedynie do śródkokresia,
- ustalenie terminu realizacji projektu od dnia podpisania umowy o dofinansowanie,
- możliwość zastosowania tzw. pomocy zwrotnej w ramach projektów.

Takie podejście powinno wpłynąć na szybsze tempo wdrażania polityki terytorialnej w ramach RPO w przyszłej perspektywie.

ATT – INNE INSTRUMENTY TERYTORIALNE – **POTENCJAŁY ENDOGENICZNE**

CP 5 planowany jest również do realizacji w oparciu o potencjały endogeniczne, w szczególności kulturowe tj. inwestycje w instytucje kultury o znaczeniu ponadregionalnym, uzdrowiskowe, turystyczne. Z uwagi na powyższe **planuje się opracowanie strategii/planu działań opracowanej dla całego regionu**. Opracowany dokument będzie stanowił podstawę do aplikowania o środki na tego typu działania.

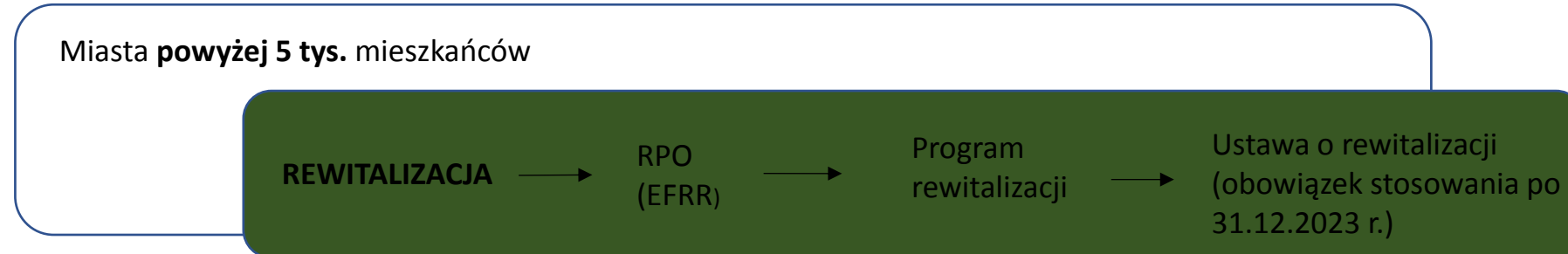


ATT - **REWITALIZACJA** – demarkacja obszaru miejskiego i wiejskiego

- ❖ W obecnej perspektywie finansowej środki na działania rewitalizacyjne finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego mogą pozyskiwać zarówno gminy miejskie, miejsko-wiejskie, jak i wiejskie. Na 123 programy rewitalizacji, które wpisane zostały do Wykazu programów rewitalizacji Województwa Kujawsko – Pomorskiego tylko 11 zostało przygotowanych w trybie Ustawy o rewitalizacji.
- ❖ **Po roku 2023 wszystkie gminy będą zobowiązane do stosowania Ustawy o rewitalizacji**, której zapisy nie są dostosowane do realiów obszarów wiejskich i małych miast. Wymogi proceduralne nakładane przez Ustawę znacznie wydłużają proces opracowania dokumentów.
- ❖ Przedsięwzięciom przekształceń funkcjonalno-przestrzennych **na terenach wiejskich i w małych miastach, bliżej do charakteru oraz istoty odnowy wsi niż rewitalizacji**. Proces rewitalizacji nastawiony jest na przeciwdziałanie różnym problemom i zjawiskom kryzysowym. W przypadku odnowy wsi na pierwszy plan wysuwa się **kształtowanie warunków życia mieszkańców wsi**, oddolne uruchamianie czynników rozwojowych (zwłaszcza niematerialnych), a także **stymulowanie rozwoju obszarów wiejskich z wykorzystaniem lokalnych zasobów**.
- ❖ Ponadto sama **Ustawa o rewitalizacji**, jak i wskazane w niej narzędzia i instrumenty (tj. Specjalna strefa rewitalizacji, Miejskowy Plan Rewitalizacji) z założenia mające pomagać/usprawniać proces rewitalizacji, stanowią **dla gmin wiejskich i małych miast znaczne utrudnienia**.

ATT – **REWITALIZACJA** – założenia

- ➔ W perspektywie finansowej 2021-2027 planuje się, aby wsparcie w zakresie **rewitalizacji otrzymały miasta powyżej 5 tys. mieszkańców**. W dalszym ciągu obligatoryjne będzie opracowywanie programów rewitalizacji, które będą stanowiły podstawę ubiegania się o środki z RPO (na podstawie ustawy o rewitalizacji).



- ➔ Planowane środki na działania rewitalizacyjne w miastach to **kwota 150 mln zł.*** Konkursy będą miały **formułę otwartą, bez dedykowanej alokacji** dla poszczególnych miast.
- ➔ Skrócony zostanie termin składania wniosków o dofinansowanie do **tzw. śródkresia**. Pozostała/niewykorzystana alokacja w konkursach dedykowanych rewitalizacji rozdysponowana zostanie na inne działania RPO WK-P.

* Wstępny szacunek określony na podstawie prognozy przyszłej wartości całkowitej RPO dla nowej perspektywy 2021-2027

Tzw. mała rewitalizacja/Odnowa Wsi

- Miasta **poniżej 5 tys.** mieszkańców oraz **obszary wiejskie** będą mogły pozyskiwać **środki na tzw. małą rewitalizację/Odnowę wsi z PROW**. Aplikując o środki z budżetu EFRROW gmina będzie zobligowana do wykazanie efektów społecznych planowanych działań inwestycyjnych. Nie byłoby konieczności przygotowywania programów rewitalizacji, jednak zaplanowane działania infrastrukturalne powinny wynikać ze strategii rozwoju gminy lub innych równoważnych dokumentów (np. innych strategii gminnych, planów, programów itp.), bądź też lokalnych strategii rozwoju.

Miasta **poniżej 5 tys.** mieszkańców oraz **obszary wiejskie**

OD NOWA WSI

PROW
(EFRROW)

Wykazanie efektów społecznych
planowanych działań inwestycyjnych

ATT – REWITALIZACJA – założenia

Zgodnie z Załoženiami Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 w ramach CP 5 realizowane będą działania z zakresu **fizycznej rewitalizacji uzupełnione** adekwatnymi **działaniami**, w szczególności **o charakterze miękkim** realizowanymi w ramach CP1-4.

W związku z tym, iż w **obecnej perspektywie zintegrowanie projektów infrastrukturalnych z projektami społecznymi w ramach opracowanych programów rewitalizacji stanowiło znaczny problem** oraz poszczególne regiony podeszły do przedmiotowej kwestii w różny sposób, doprecyzowania wymaga w/w kwestia **uzupełniania**.

W perspektywie 2021-2027 w ramach RPO WK-P planuje się **odejście od tak ścisłego jak obecnie powiązania projektów inwestycyjnych z projektami o charakterze miękkim**. Należałoby przede wszystkim weryfikować stopień oddziaływania poszczególnych projektów na zdiagnozowane problemy społeczne i pozaspołeczne zdiagnozowane w programie rewitalizacji.

Powyższe postulaty są zgłaszane na grupie roboczej ds. rewitalizacji utworzonej w MliR oraz grupie roboczej ds. CP 5.

ATT - **RLKS** – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność powinien:

- ❖ koncentrować się na obszarach lokalnych;
- ❖ być kierowany przez **Lokalne Grupy Działania**, w których skład wchodzi przedstawiciele sektora publicznego i prywatnego, jednocześnie przy założeniu, iż żadna grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji;
- ❖ być realizowany na podstawie strategii (lokalne strategie rozwoju);
- ❖ wspierać tworzenie sieci kontaktów.



ATT - **RLKS** – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Strategie terytorialne dla instrumentu RLKS mogą być wielofunduszowe i wdrażane poprzez środki z funduszy EFRR, EFS+, EFMR i EFRROW.

Założenia do przyszłej perspektywy finansowej wskazują, iż realizacja RLKS nie będzie ograniczona wyłącznie do typów projektów określonych dla CP5. **Możliwość realizacji typów projektów przypisanych do CP1-CP4 dają LGD większe możliwości stworzenia indywidualnych LSR, dostosowanych do lokalnych potrzeb.**

Dlatego też w ramach osi dedykowanych RLKS w RPO WK-P 2021-2027 nie planuje się szacowania wskaźników i określania zamkniętego katalogu wsparcia, do momentu wyboru wszystkich LSR.

Takie podejście pozwoliłoby na zachowanie oddolnego charakteru tego instrumentu i uniknięcia konieczności wpisywania się LGD w ramy finansowe i wskaźnikowe.

Jednocześnie planuje się **kontynuowanie realizacji RLKS także na obszarach miejskich w ramach EFS+.**

ATT - RLKS – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

W przyszłej perspektywie finansowej wybór funduszu wiodącego będzie oznaczał , iż zasady tego funduszu będą stosowane przy realizacji wszystkich projektów realizowanych w ramach LSR.

Podczas spotkania przedstawiciele MRiRW, MliR oraz dwóch urzędów marszałkowskich realizujących RLKS w formule bezpośredniej w obecnej perspektywie, podjęto wstępne rozmowy nad ustaleniem **EFRROW, jako funduszu wiodącego dla wszystkich LGD mających na swoich obszarach przynajmniej jedną gminę wiejską.** Dla LGD miejskich funduszem wiodącym byłby EFS+.

W opinii IZ RPO WK-P należałoby w przyszłej perspektywie finansowej wypracować mechanizm pozwalający na **bardziej elastyczne podejście do LSR. Brak możliwości aktualizowania LSR w obecnej perspektywie spowodował, że LGD nie mogły reagować na zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze,** pozostając z koniecznością zrealizowania celów i osiągnięcia wskaźników nieodpowiednich dla nowych warunków.

Przewiduje się realizację wsparcia w RLKS w oparciu o system projektów grantowych.

Mechanizmy uzgodnień przedsięwzięć rządu i samorządu

Zintegrowane podejście do rozwoju oraz współpraca na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym wzmocniana będzie przez następujące mechanizmy



Instrumenty instytucjonalne i finansowe

W celu zwiększenia efektywności interwencji publicznej wprowadza się nowe mechanizmy uzgadniania działań rozwojowych między poszczególnymi poziomami zarządzania:



Kontrakt programowy

- ma stanowić płaszczyznę ustaleń pomiędzy rządem a samorządem województwa obejmujących zasady, kierunki i warunki dofinansowania regionalnego programu operacyjnego na lata 2021-2027, również w zakresie planowanych przedsięwzięć priorytetowych realizowanych w tych programach.



Kontrakt sektorowy

- ma być zawierany pomiędzy poszczególnymi ministerstwami, właściwymi dla zakresu kontraktu a samorządem województwa w celu zapewnienia realizacji kluczowych dla rozwoju województwa inwestycji i ich współfinansowania z budżetów tych resortów.



Porozumienie terytorialne

- to umowy zawierane między samorządem województwa lub rządem a samorządami lokalnymi lub ich związkami, określające przedsięwzięcia priorytetowe, które mają istotne znaczenie dla rozwoju tych samorządów lokalnych.



Dziękuję za uwagę !